

Rapport 2010:105

Arkeologisk slutundersökning

Gärstadverken Ny återvinningscentral

RAÄ 332
Åby mellangård, stadsäga 8861
Linköpings stad och kommun
Östergötlands län

Olle Hörfors

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM
AVDELNINGEN FÖR ARKEOLOGI

Gärstadverken

Ny återvinningscentral

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	5
Områdesbeskrivning.	5
Tidigare undersökningar inom RAÄ 332.	6
Syfte och frågeställningar	7
Metod och dokumentation	7
Resultat och tolkning	7
Referenser	9
Tekniska uppgifter.	10
Bilaga 1. Anläggningslista	11
Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar.	12
Bilaga 3. Fyndlista	15
Bilaga 4. ¹⁴ C-analyser	16

Omslagsbild: Återvinningscentralen i bruk 2010. Foto Olle Hörfors, ÖLM.

Ö S T E R G Ö T L A N D S L Ä N S M U S E U M
A V D E L N I N G E N F Ö R A R K E O L O G I

Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013 - 23 03 00 • Fax 013 - 12 90 70
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

Sammanfattning

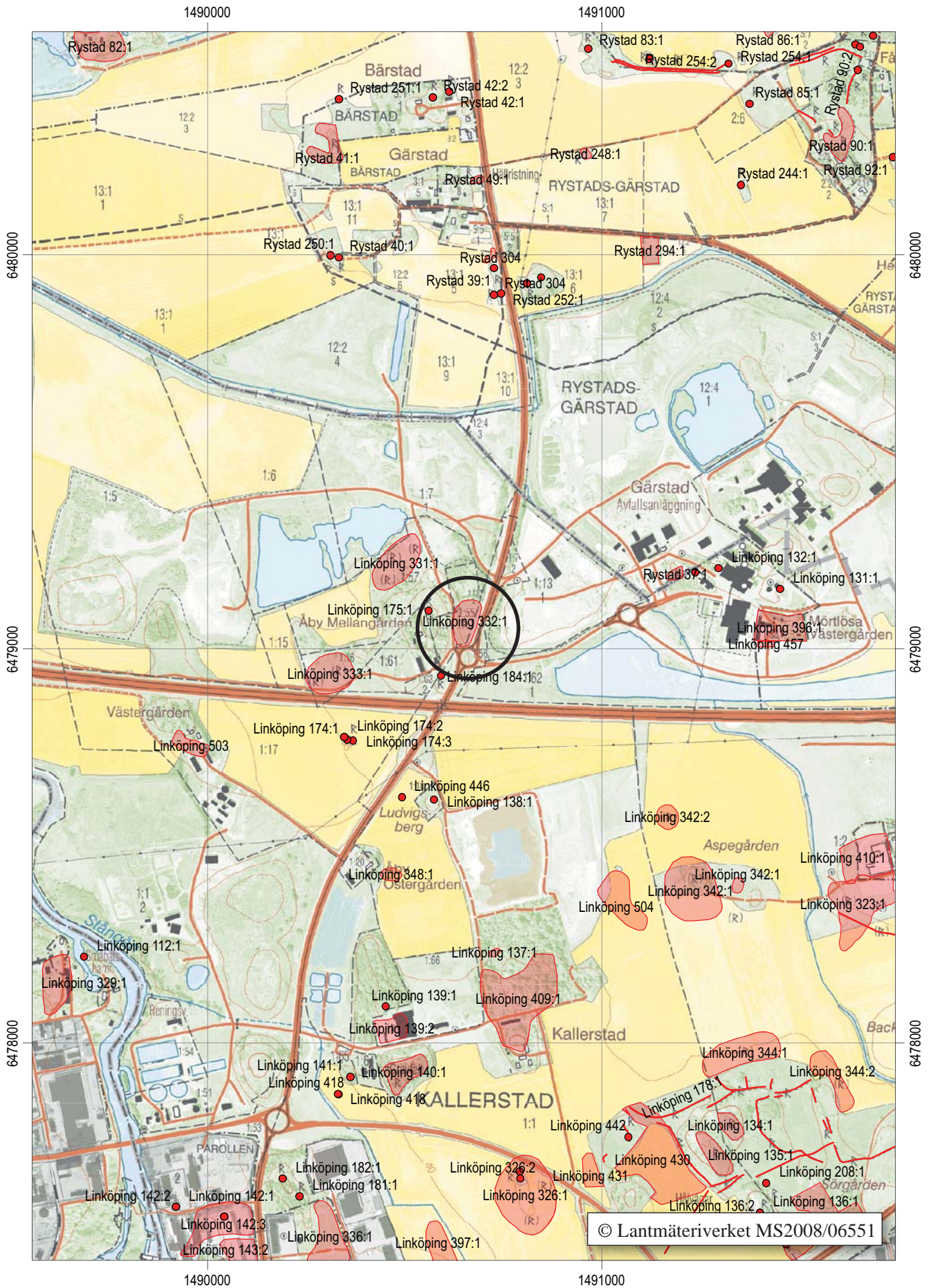
I samband med uppförandet av en ny återvinningscentral i anslutning till Gärstadverken utförde Östergötlands länsmuseum sommaren 2007 en arkeologisk slutundersökning. Den 6000 m² stora ytan hade tidigare genomgått en arkeologisk förundersökning då nio förhistoriska anläggningar framkommit. Dessa undersöktes inte närmare. Schakten från förundersökningen 1998 stod fortfarande öppna.

Sommaren 2007 avbanades hela ytan varvid 16 förhistoriska anläggningar i form av härdar, gropar och kokgropar samt ett kulturlager med 0,3-0,4 m tjocklek påträffades. Av de 1988 framtagna anläggningarna var endast tre svårt skadade identifierbara, av vilka en var tillräckligt välbevarad för att kunna dokumenteras. Övriga hade helt utplånats av väder och vind.

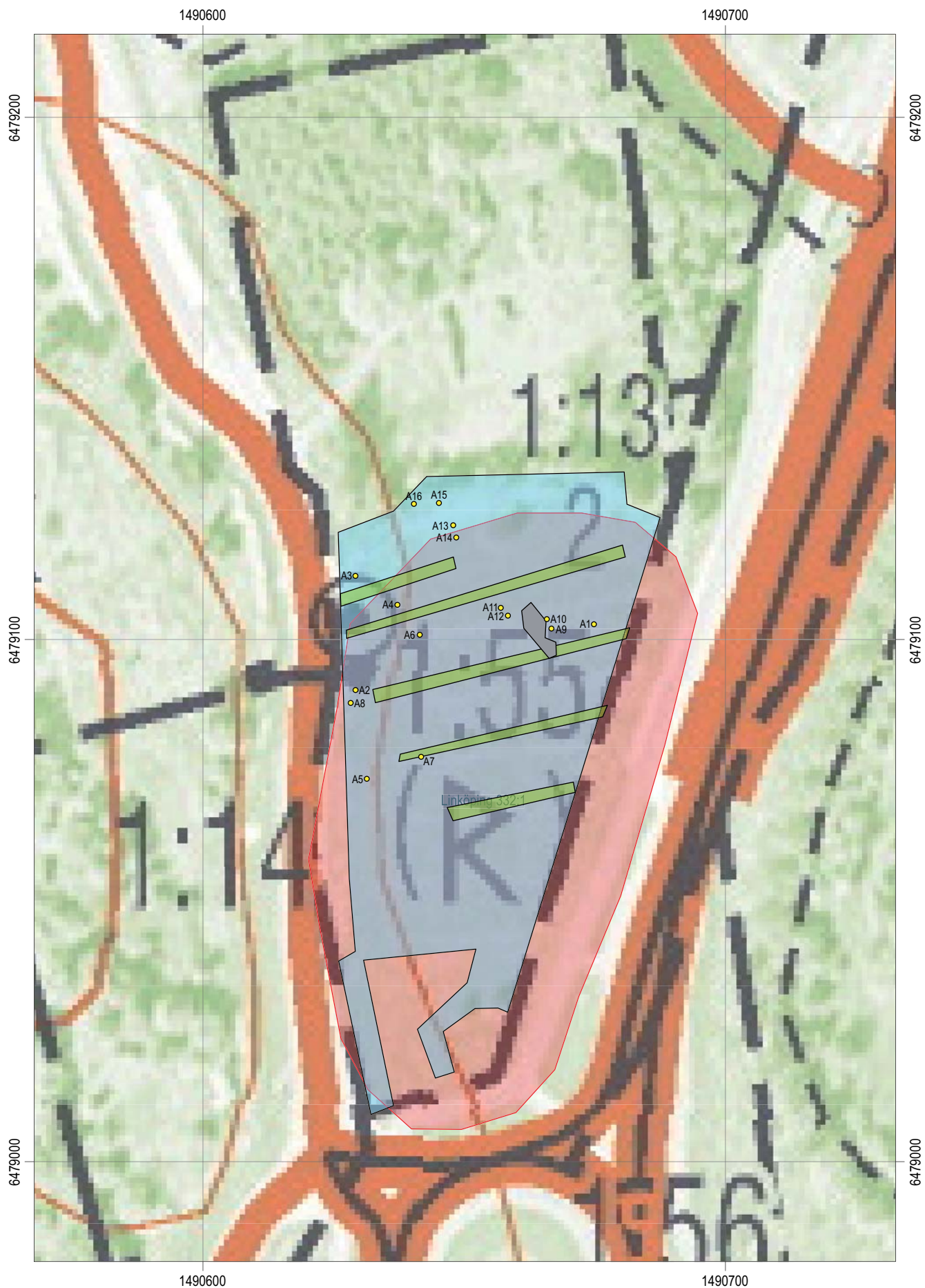
Boplatsen har daterats till romersk järnålder med hjälp av ¹⁴C-material insamlat i anläggningarna A1, A4 och A10. Inga spår av en tidigare konstaterad mesolitisk boplats framkom.

Olle Hörfors
antikvarie

Figur 2. Utdrag ur digitala Fastighetskartan, blad 8F5i och 8F6i, med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Figur 3. Undersökningsområdet, markerat med blått, stämde ganska väl överens med RAÄ 332:s utbredning. Schakten från förundersökningen 1988 markerade med grönt. Skala 1:1 000.

Inledning

I samband med uppförandet av en ny återvinningscentral i anslutning till Gärstadsverken utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk slutundersökning sommaren 2007. Ytan var belägen intill och nordväst om den nybyggda rondellen vid avfarten till Gärstadsverken från Ekängsvägen. Uppdragsgivare var Tekniska Verken i Linköping genom Bo Göran Lindqvist. Tekniska Verken svarade också för de arkeologiska kostnaderna. Fältansvarig var antikvarie Anna Börjesson medan anikvarie Olle Hörfors sammanställt rapporten.

Områdesbeskrivning

Det aktuella undersökningsområdet ligger i en mycket fornlämningsrik trakt där de flesta tidsperioder finns representerade. Under senare år har tidigare okända fornlämningar påträffats vid olika markarbeten och exploateringar. Närheten till Roxen och

dess kringflöden har bidragit till att området under förhistorisk tid varit attraktivt för såväl kommunikation som för bosättning. De kända fornlämningarna i trakten är huvudsakligen från bronsålder och äldre järnålder. Till bronsåldern hör bland annat av en hållristningslokal (RAÄ 49, Rystad sn) vid Gärstad ca 500 m norr om det aktuella undersökningsområdet.

Vid Mörtlösa Södergård nära Mörtlösarondellen finns omfattande stensträngskomplex (RAÄ 178, Linköpings stad) från äldre järnålder. I trakten förekommer också gravfält från järnålder (till exempel RAÄ 86, 90, Rystad sn).

I området närmast den exploaterade ytan finns två registrerade fornlämningar. RAÄ 175 (hög eller röse) och RAÄ 331 (boplats). Ungefär 100 m sydväst om undersökningsområdet ligger en skärvstenshög (RAÄ 184). Vid Åby Mellangård har det vid tidigare tillfällen framkommit lösfynd av tre olika slags stenyxor, varav en skafthålsyxa med ovanlig form.

Figur 4. Utsnitt ur storskifteskartan över Åby 1778 (D90-68:2 i Lantmäteristyrelsens arkiv) med undersökningsområdet och RAÄ 332 markerade. Skala 1:5 000.

Exploateringsområdet ligger i anslutning till byn Åbys historiska bytomt (ej registrerad som fornlämning). Åby finns omnämnt i en handling från den 2/4 år 1300 då kaniken Bose i Linköping upprättat sitt testamente; för det första skänker han till linköpingskyrkans (läs domkyrkans) byggnadskassa, vilken han en gång förestått, sin gård i Åby, troligen men ej säkert i S:t Lars socken (DS 1305 att SDHK 1904).

Byns bebyggelse låg tidigare samlad på den plats där endast Mellangården ligger kvar idag. Kartor från 1710, 1778, 1792 och 1818 (D90-68:1, D90-68:2, D90-68:3 respektive D90-68:4 i Lantmäteristyrelsens arkiv) visar alla samma förhållande. Området direkt öster om bytomten, där undersökningsområdet är beläget, utgörs på samtliga av ett parcellindelad åkergräde.

Byn splittrades vid laga skiftet år 1863-64. Som tidigare nämnts kvarligger Mellangården. Västergården flyttades mot sydväst och ligger idag på andra sidan motorvägen liksom den mindre gård som idag heter Ludvigsborg, vilken flyttades rakt söderut. En av gårdarna flyttades ett kortare stycke mot nordöst och kom att ligga direkt norr om undersökningsområdet. Förhållandena syns tydlig på den häradsekonomiska kartan från 1868-1880. På häradskartan ligger undersökningsområdet fortfarande som åkergräde under Åby.

Idag är området helt förändrat i och med framdragandet av E4:ans motorvägssträckning, anläggandet av sophanteringsanläggningen Gärstadverken, samt tidigare också av LECA:s lertäktsverksamhet. Hela närområdet håller på att övergå till relativt miljöbelastande industriella verksamheter.

Höjdryggen väster om det aktuella undersökningsområdet var föremål för en arkeologisk utredning och en arkeologisk förundersökning år 1987 respektive 1988. Anledningen var planerna på att utnyttja marken för industri- och massaåtervinningsverksamhet. Vid dessa undersökningar påträffades flera platser med boplatzlämningar med kulturlager som fick benämningarna RAÄ 331, RAÄ 332 och RAÄ 333. På den västra och nordvästra sidan av höjdryggen undersöktes ett ca 100 000 m² stort område med boplatzlämningar (RAÄ 331). I områdets östra del intill en större ekonomibyggnad framkom härdar, sotfläckar, mörkfärgningar och koncentrationer av skärvsten. Området var vid undersökningstillfället stört av dumpmassor och avbanade ytor som gjorde det svårt att konstatera förekomsten av fornlämningar. Söder om detta område fanns i plan moränmark flera härdar och stolphål. Fynd av keramik, bränd flinta och bränd lera gjordes (Broberg 1994).

På den östra sidan av höjdryggen undersöktes en åkeryta som bestod av boplatzlämningar, se RAÄ 332 nedan.

Ytterligare arkeologiska undersökningar i närområdet har ägt rum i samband med dragningar av ledningar och ombyggnation av vägar samt utbyggnader av Gärstadsverken. Vid ett flertal tillfällen har boplatzlämningar av större och mindre omfattning framkommit (vid RAÄ 39 och 252 samt RAÄ 304 med flera). De boplatzlämningar som daterats har i de flesta fall placerats tidsmässigt i tidig järnålder.

Strax sydöst om undersökningsområdet ligger Gärstadverken. I början av 1980-talet undersöktes ett omfattande gravfält från äldsta järnålder, RAÄ 37 i Rystad socken. Gravfältet bestod av flera hundra gravanläggningar, tätt placerade och ofta överlagrande varandra i upp till fyra nivåer. Det kunde också konstateras att gravfältet var anlagt ovanpå en äldre stensåldersboplatz som dock inte kunde undersökas vid tillfället. Endast en enklare rapportsammanställning (Forslund 2007 och två slutredovisningar föreligger (Habbe 1980 och 1981). År 2009 framkom en grav med ett fynd av ett hopvikt järnsvärd på den del av gravfältet som inte undersöktes på 1980-talet (Lundberg 2010).

En sammanställning av samtliga hittills utförda arkeologiska undersökningar i området Ekängen-Gärstad-Disorp-Roxtuna är utförd av Ann-Charlott Feldt 2010 (Feldt och Lundberg 2010).

Tidigare undersökningar inom RAÄ 332

I samband med förundersökningen 1988 registrerades RAÄ 332, det nu aktuella undersökningsområdet (Broberg 1994). Anläggningarna koncentrerades främst till den västra delen av undersökningsområdet, inom en ca 20x60 m stor yta. De utgjordes bland annat av härdar, stolphål och kokgropar. På grund av tidsbrist undersöktes ingen av dessa anläggningar närmare. Fyndet av en trindyxa gjorde att man antog att lämningarna kunde vara mesolitiska (Broberg 1994). Andra fynd som spikar och yngre rödgodskeramik antogs komma från den närläggna bytomten. Allvarligt inför framtiden var att schakten lämnades öppna med de ej undersökta anläggningarna blottade.

Då en ny gång- och cykelväg byggdes mellan Linköping och Ekängen år 2000 förlades denna på Ekängsvägens västra sida och kom därmed att beröra RAÄ 322 (Ohlsén 2005). Vid denna undersökning konstaterades att de 1988 uppgrävda provschakten fortfarande stod öppna sedan 12 år. Schaktbottnarna var kraftigt beväxta med ogräs och ett konstaterande om att de oundersökta anläggningarna säkerligen var i mycket dåligt skick gjordes. Eftersom dessa schakt inte nådde ned till Ekängsvägen, där GC-vägen skulle dras fram, togs nya provschakt upp. I dessa påträff-

fades ett kulturlager, A7, innehållande enstaka kol och bränd lera. Dessutom framkom en härdbotten, A6 som var 0,3 m djup och 0,40 m stor i diameter. Härdbotten kunde ¹⁴C-dateras till 5470-5150 f Kr (1 sigma, Ua-18255), det vill säga mellanmesolitikum. Denna tidiga datering kunde alltså bekräfta det antagande om dateringen som gjordes i samband med fyndet av en trindyxa 1988. Lämningarna tolkades som en del av RAÄ 332.

RAÄ 332 berördes också 2001 då en breddning av anslutningsvägen till deponiområdet norr om fornlämningen var aktuell. Grusvägen löpte i västra utkanten av RAÄ 332, det område där de flesta av de 1988 påträffade anläggningarna skulle finnas. Trots att ett stort antal schakt grävdes framkom endast en anläggning, en härd (Björkhager 2001). I denna härd togs ett ¹⁴C-prov som skickades för analys till Ångströmlaboratoriet i Uppsala. Kolet i härden kunde dateras till 250-420 e Kr (1 sigma, Ua-18934), det vill säga yngre romersk järnålder. Ytterligare en arkeologisk förundersökning med anledning av framdragande av vatten till Åby (mellan)gård genomfördes 2001 (Nilsson 2001). VA-schaktet tangerade den södra delen av RAÄ 332 utan att några förhistoriska anläggningar framkom.

Samma år genomfördes också en undersökning i samband med att en rondell skulle byggas, vilken delvis berörde sydspetsen av RAÄ 332, (Ohlsén 2001). Förutom röjsten som bedömdes vara sentida, påträffades ingenting av arkeologiskt intresse vid detta tillfälle. Vid den arkeologiska utredning etapp 1 som utfördes 2004 (Ternström 2004) konstaterades att utredningsområdet som utgjordes av RAÄ 331 och 332 med närmaste omgivning, var hårt exploaterat och att några andra fornlämningar än de redan registrerade knappast längre kunde förekomma.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den arkeologiska undersökningen var att undersöka de inom exploateringsytan framkomna fornlämningarna. Att dokumentera dem med ritning och foto samt om möjligt datera dem.

Genomgången av resultaten av de tidigare arkeologiska undersökningarna som gjort ingrepp i RAÄ 332 gav vid handen, att området huvudsakligen utnyttjats till matlagings- och/eller andra aktiviteter som krävde eldning. De två uppnådda dateringarna låg långt från varandra, mesolitisk stenålder i områdets östra del respektive romersk järnålder i dess västra del. Det kunde också konstateras att de vid förundersökningen 1988 framkomna anläggningarna, sannolikt skulle vara förstörda och endast i mindre utsträckning kunna dokumenteras.

Följande frågeställningar formulerades inför undersökningen:

- Vilka aktiviteter kan spåras. Om endast kok- och matlagingsaktiviteter finns, finns det då indikationer på var resten av boplatsern befinner sig?
- Finns två olika boplatser med helt olika dateringar i området?
- Är de vid förundersökningen framkomna anläggningarna i ett sådant skick att de kan dokumenteras och sättas i relation till övriga anläggningar?

Frågeställningarna gällde alltså främst vilken datering lämningarna hade samt att ställa dem i relation till det stora antal övriga fornlämningar som framkommit i området på senare tid.

Metod och dokumentation

Den tänkta exploateringsytan avbanades med grävmaskin. För att kunna fastställa påträffad fornlämnings karaktär, datering och omfattning i schaktet, skedde en dokumentation med digital inmätning samt ritning för hand och fotografering. De påträffade fasta fornlämningarna undersöktes genom grävning för hand. Provtagnings för ¹⁴C- analys genomfördes i de flesta fall.

De relativt fåtaliga fynd som påträffades förvaras på Östergötlands länsmuseum under fyndnummer ÖLMC4530:1-3, i avvaktan på slutlig fyndfördelning.

Resultat och tolkning

Undersökningen genomfördes i tre steg. Först öppnades ett 68 m långt och 9 m brett schakt i öster, längs Ekängsvägen. Därefter ett lika långt och 12 m brett schakt i områdets västra del. Slutligen avtorvades också den 24 m breda sträckan däremellan och ytterligare 10 m lades till i norr. Sammantaget framkom 16 anläggningar vid avbaningen av den yta som utgjorde resterna efter RAÄ 322. En stor del av anläggningarna var svårt störda av markarbeten, vilket gjorde att hälften av dem inte längre hade något djup i profil och därmed inte heller kunde ritas i sådan.

Liksom tidigare kunde samtliga framkomna anläggningar på ett eller annat sätt kopplas till matlagingsverksamhet. Av dem klassades 12 anläggningar som härdar, 2 som kokgropar, 1 som grop och 1 som en fragmentarisk stensamling som var en rest av kokgrop, upptäckt vid förundersökningen. På flera ställen på ytan framkom också det tidigare beskrivna kulturlagret, vilket visade sig som fläckar av bränd lera eller kol samt en gles spridning av skärvig sten.

Figur 5. Pågående avbaning. Östra delen av området. Foto Anna Börjesson, ÖLM.

Materialet bedömdes lika gärna kunna vara kringrört av plogen som en rest av ett kulturlager och inga fynd, förutom den ovan nämnda brända leran, påträffades i det.

Av de vid förundersökningen 1988 framkomna anläggningarna kunde tre, A2, A7 och A8, identifieras. Av dem låg A7 fortfarande i ett öppet schakt medan A2 och A8 låg intill varandra i förlängningen på ett av schakten, som hade skottats igen. Övriga anläggningar kunde inte återfinnas.

A2 var en stensamling, ursprungligen tolkad som kokgrop. Den var så svårt skadad vid undersökningstillfället att någon dokumentation i profil inte längre var möjlig. Samma sak gällde den intilliggande härden A8. Härden A7 i det fortfarande öppna schaktet var däremot i sådant skick att den kunde dokumenteras i profil och plan.

De flesta av de påträffade anläggningarna låg i den nordvästra delen av undersökningsområdet, medan en härd, A1, låg relativt isolerad i den östra delen av området. Fyra anläggningar A9-A12 låg intill en mindre uppstickande bergknalle mitt i området. Den ursprungliga teorin om en västligt liggande järnålders-

boplats och en östlig mesolitisk dylik gick inte att tydligt urskilja bara genom anläggningarnas fördelning över ytan.

Tre ^{14}C -prover skickades till Ångströmlaboratoriet i Uppsala för analys. Ett prov från A1, en härd i den östligaste delen av RAÄ 332; ett från A5 i den västra delen samt ett från A10, en av härdbottnarna kring det jordfasta blocket. Syftet med den geografiska spridningen av proverna var att söka spåra om alla anläggningar tillhörde samma boplats eller om det kunde förekomma en kronologisk skillnad mellan den östra delen, där tidigare mesolitiska dateringar förekommit och den västra där en datering till järnålder fanns.

Proverna visade stor samstämmighet. Alla tre visade dateringar mellan 235 och 380 e Kr med 1 Sigmas säkerhet (Ua 40664, 235-335 e Kr, Ua 40665 250-380 e Kr, Ua 40666 240-335 e Kr). Detta att jämföra med Björkhagers prov från östra utkanten av boplatsten som gett datering till 250-420 e Kr med 1 Sigmas säkerhet. Samtliga dessa ligger inom ett relativt snävt tidsintervall av romersk järnålder.

Referenser

Tryckta källor

- Björkhager V. 2003. *Kallerstad 1:7, 1:55 och 1:5*. Arkeologisk förundersökning. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2003:73.
- Broberg M. 1994. *Boplatslämningar*. Arkeologisk utredning och förundersökning invid fornl 175 och 184, Gärstad Stg 8861. Linköpings stad. Linköpings kommun. Östergötland. Rapport UV-Linköping 1994:68.
- Feldt A-C och Lundberg A. 2010. *Ekängen-Gärstad-Distorp-Roxtuna*. Arkeologisk förstudie. Rystads socken och Linköpings stad. Linköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2010:64.
- Forslund K. 2007. Arkeologisk undersökning år 1980-81 av RAÄ 132 och 133 St:Lars socken samt RAÄ 37 i Rystads socken. Rapportsammanställning 2007-10-10. RAÄ UV dnr 1328/80.
- Karlsson E och Räf E. 2006. *Vägen till järnåldern*. Arkeologisk undersökning. Åby gård – Gärstadsverket. Linköpings stad och kommun. Östergötlands län. ÖLM Rapport 2001:128.
- Lundberg A. 2010. *Gärstadsverken, från gravfält till avfallsanläggning*. Arkeologisk förundersökning. RAÄ 37 och 133. Kallerstad 1:62 Gärstadsverken. Rystad och St:Lars socknar. Linköpings kommun. Östergötlands län. Rapport ÖLM 2020:87.
- Nilsson P. 2001. *Invid boplatser och gravar vid Åby gård*. Kallerstad 1:61, 1:62, 1:14, 1:55. Linköpings stad. Linköpings kommun. Östergötland. Rapport UV-Öst 2001:47.
- Ohlsén M. 2001. *Rondell vid Gärstad*. Arkeologisk slutundersökning. Rystads socken, Linköpings kommun, Östergötland, Rapport ÖLM 128:2001.
- Ohlsén M. 2005. *Gång- och cykelväg till Ekängen*. Arkeologisk utredning etapp 2 och förundersökning. Rystads socken, Linköpings kommun, Östergötland, Rapport ÖLM 2005:31.
- Ternström C. 2004. *Kallerstad 1:55 och 1:57*. Arkeologisk utredning etapp 1. Linköpings stad och kommun, Östergötland, Rapport ÖLM 2004:22.

Slutredovisningar

Habbe A-M 1980 och 1981. RAÄ 37 Rystads socken.

Digitala arkiv

Ortnamnsarkivets hemsida. www.sofi.se

Riksarkivets hemsida. www.riksarkivet.se

Lantmäteriverkets hemsida. www.lantmateriet.se

Det digitala fornminnesregistret FMIS. www.fmis.raa.se

Samtliga använda 2010.11.14

Lantmäteriakter från lantmäteristyrelsens arkiv i Gävle och lantmäteriverkets arkiv i Linköping D90-68:1 Geometrisk avmätning, Åby i S:Lars socken upprättad 1710 av Sven Ryding.

D90-68:2 Storskifte, Åby St:Lars socken upprättad 1778 av Martin Martinsson och Fredrik Ekmansson.

D90-68:3 Avmätning (för en- och storskifte), Åby S:Lars socken upprättad 1792 av Gabriel Erik Ahlberg.

D90-68:4 Enskifte, Åby S:t Lars socken upprättad 1818 av Samuel Schött.

Häradsekonomiska kartan 1868-1888, Linköpings-

Tekniska uppgifter

Område	Åby Mellangård/Gärstadverken
Fastighetsbeteckning	Stadsäga 8861
Socken	Linköping S:t Lars
Kommun	Linköping
Län och landskap	Östergötland
Fornlämningsnr	RAÄ 332 Linköping
Ekonomiska kartans blad	085 68 (8F6i Rystad) och 085 58 (8F5i Tannefors)
Koordinater	X6479079, Y1490645
Koordinatsystem	RT 90 2,5 gon V
Typ av undersökning	Arkeologisk slutundersökning
Länsstyrelsens dnr	431-11793-07
Länsstyrelsens beslut	2007-06-19
Länsstyrelsens handläggare	Carin Claréus
ÖLM dnr	333/07
ÖLM projektnummer	530675
Uppdragsgivare	Tekniska Verken i Linköping AB
Kostnadsansvarig	Tekniska Verken i Linköping AB
Projektledare	Anna Börjesson
Fältarbete	Anna Börjesson
Rapport	Olle Hörfors
Fältarbetstid	2007-07-07--08-28
Fynd	ÖLMC4530:1-3
Foto filmnr	-
Analys	¹⁴ C Ua-40644-40646
Grafik	Lasse Norr
Renritning	-
Grafisk form	Lasse Norr
Dokumentationsmaterialet förvaras på Östergötlands länsmuseum.	
Ur allmänt kartmaterial	© Lantmäteriverket MS2008/06551
ISSN 1403-9273	Rapport 2010:105 © Östergötlands länsmuseum

Bilaga 1. Anläggningslista

Anl nr	Anl typ	Form	Storlek	Djup	Prov	Anmärkning
1	Härd	Rundad	0,8x0,5 m	0,17	¹⁴ C	Profil ritad
2	Stensamling					Funnen vid FU, ev kokgrop
3	Kokgrop	Rundad	1,6x1,2 m	0,56		Keramik o lerklining, profil ritad
4	Härd	Rundad	0,5x0,4 m	0,08	¹⁴ C	Profil ritad
5	Härd	Rundad	1,4x1,0 m	0,24	¹⁴ C	Profil ritad
6	Härd	Rund	0,9 m i diam	0,12	¹⁴ C	Profil ritad
7	Härd	Rund	0,8 m i diam	0,12	¹⁴ C	Profil ritad
8	Härd					Funnen vid FU, mkt skadad
9	Grop	Rund	0,8 m i diam	0,07	¹⁴ C	
10	Härd	Rundad	0,8x0,6 m	0,1	¹⁴ C	
11	Härd	Rundad	1,3x0,7 m	0,05	¹⁴ C	
12	Härd	Rundad	0,65x0,55 m	0,1	¹⁴ C	
13	Härd	Rundad	1,0x0,7 m	0,16	¹⁴ C	Profil ritad
14	Härd/sotfläck	Rund	0,6 m i diam	0,1	¹⁴ C	
15	Härd	Rundad	0,6x0,4 m	0,05	¹⁴ C	
16	Grop	Rundad	1,1x0,8 m	0,2		

Bilaga 2. Anläggningsbeskrivningar

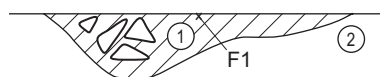
A1

Härd.

Rundad/oval form i plan och rundad bottenprofil.
0,80x0,50 m stor och 0,17 m djup med fyllning av svart sotig lera med inslag av 0,05-0,10 m stora skär-
viga stenar.

Prov: ¹⁴C Ua-40644 daterat till 1757 +/- 31 BP.

A1
profil mot SV

- 1 Svart sotig lera med inslag av kol och 0,05-0,15 m stora skär-
viga stenar.
- 2 Undergrund. Gul lera.
- F1 Keramik.

A2

Stensamling eller botten av en kokgrop.

Upptäckt vid förundersökningen. Ingen dokumenta-
tion utförd.

A3

Kokgrop.

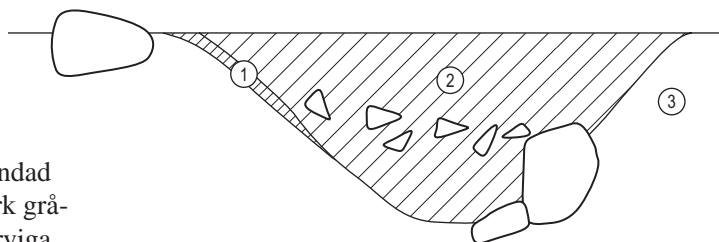
Rundad/oval form och 1,60x1,00 m i plan. Rundad
form och 0,56 m djup i profil. Fyllning av mörk grå-
brun lera med rikligt av 0,09-0,15 m stora skär-
viga stenar och enstaka bränd lera. I botten ett stråk av
koncentrerad bränd lera.

Fynd:

ÖLMC4530:1 Skärvor av oxiderad förhistorisk kera-
mik

ÖLMC4530:3 Bränd lera

A3
profil mot S

- 1 Koncentration/stråk av bränd lera.
- 2 Mörk gråbrun lera med rikligt av 0,05-0,15 m stora skär-
viga stenar och enstaka bitar bränd lera.
- 3 Undergrund. Gul lera.

A4

Härd.

Rundad/oval form i plan och 0,40x0,50 m stor. Run-
dad och 0,08 m djup i profil. Fyllning av svart sotig
lera och enstaka skärvig sten.

A4
profil mot S

- 1 Svart sotig lera med enstaka
skär-
viga stenar i Ö delen.
- 2 Undergrund. Gul lera.

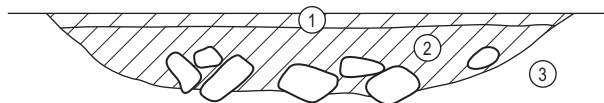
A5

Härd.

Oval och ca 1,40x1,00 m i plan. I ytan syntes en
mörkfärgning med rikligt inslag av skärvig sten. I
profil var anläggningen rundad och 0,24 m djup.
Fyllningen bestod av svart, sotig och kolinblandad
lera med rikligt inslag av 0,05-0,20 m stora skär-
viga stenar.

Prov: ¹⁴C Ua-40645 daterat till 1728 +/- 30 BP.

A5
profil mot S

- 1 Mörk gråsvart lera.
- 2 Svart sotig lera med rikligt av 0,05-0,20 m stora
skörbrända stenar.
- 3 Undergrund. Gul lera.

A6

Härd.

Oval eller närmast rund, 0,90 m i diameter i plan
samt rundad och 0,12 m djup i profil. Fyllning av
svart sotig och kolblandad lera med rikligt av 0,05-
0,15 m stora skär-
viga/skörbrända stenar.

A6
profil mot V

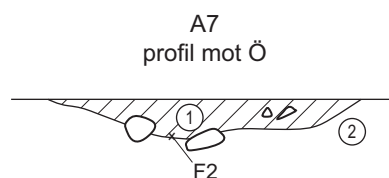

- 1 Svart sotig kolig lera med rikligt av 0,05-0,15
m stora skär-
viga/skörbrända stenar.
- 2 Undergrund. Gul lera.
- F1 Keramik.

A7

Härd. Rund och 0,80 m i diameter i plan. Flack till rundad i profil och 0,12 m djup. Fyllning av gråsvart sotig lera med inslag av kol och 0,05-0,15 m stora stenar av vilka enstaka var skärviga.

Fynd: ÖLMC4530:2 Två bottenkärvor av ett rabbat oxiderat kärl. Sannolikt bronsålder.

- 1 Gråsvart sotig lera med inslag av kol och 0,05-0,15 m stora stenar (enstaka skärviga).
- 2 Undergrund. Gul lera.
- F2 Keramik.

A8

Härd funnen vid förundersökningen, nu mycket skadad. Dokumentation ej upprättad.

A9

Grop. Rund och 0,80 m i diameter. Rundad och 0,7 m djup i profil. Fyllning av brun och mjällig lera med inslag av kol, sot och bränd lera. Enstaka eldpåverkade stenar i östra delen. Tolkad som botten av kokgrop i fält. Profil ej upprättad.

A10

Härd (botten av). Oval och 0,80x0,60 m i plan. Endast 0,10 m djup och flack i profil. Fyllning av kol- och sotblandad lera samt inslag av skärvig eldpåverkad sten. Botten av anläggningen ligger på berg. Profil ej upprättad på grund av det ringa djupet.

Prov: ¹⁴C Ua-40646 analyserat och daterat till 1747± 30 BP.

A11

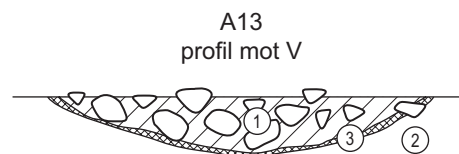
Härd (botten av). Oregelbunden, närmast njurformad i plan och 0,8x0,6 m stor. Packning av 1-2 lager skärvig sten. Endast 0,05 m djup och flack i profil. Fyllning av kol- och sotblandad lera. Profil ej upprättad på grund av det ringa djupet.

A12

Härd (botten av). Oval och 0,65x0,55 m stor i plan. Anläggningen består av ett lager skärvig sten och är endast 0,07-0,10 m djup, oregelbunden i profil. Fyllning av kol- och sotblandad lera samt skärvig eldpåverkad sten. Profil ej upprättad på grund av det ringa djupet.

A13

Härd. Rundad och 1,00x0,70 m i plan. 0,16 m djup och rundad i profil. Fyllning av sot och kolbränd lera med rika inslag av 0,05-0,10 m stor skärvig sten. I botten ett lager med ren kol som ibland bildar större bitar under stenarna.

- 1 Matjord och kol.
- 2 Undergrund. Gul lera.
- 3 Kollager. Platta bitar under stenarna.

A14

Härd (botten av). Belägen invid stenraden A17 med en större sten alldeles intill. Rund 0,60 m i diameter i plan. I profil 0,05 m djup och flack. Fyllning av kol- och sotblandad lera med inslag av skärvig eldpåverkad sten. Profil ej upprättad på grund av det ringa djupet.

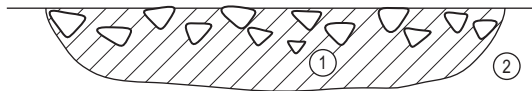
A15

Härd (botten av). Oval och 0,40x0,60 m i plan. Endast 0,05 m djup och flack i profil då den består av ett lager skärvig sten. Fyllning av kol- och sotblandad lera med inslag av skärvig eldpåverkad sten. Profil ej upprättad på grund av det ringa djupet.

A16

Grop, synlig i marken som en samling skärvig sten med en rundad/oval utbredning, 1,10x0,80 m stor. I profil var anläggningen rundad och 0,20 m djup. Fyllningen bestod av mörk mjäla/sand med humösa inslag och inslag av skärvig skörbränd sten. Dock ej kol eller sot.

A16
profil mot SV

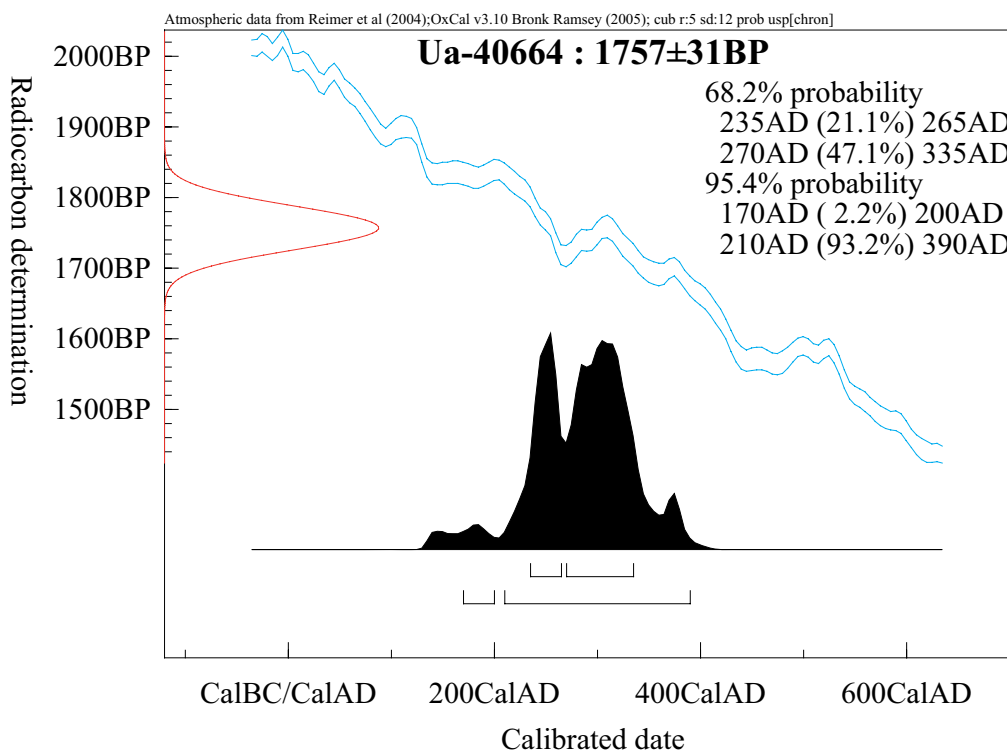
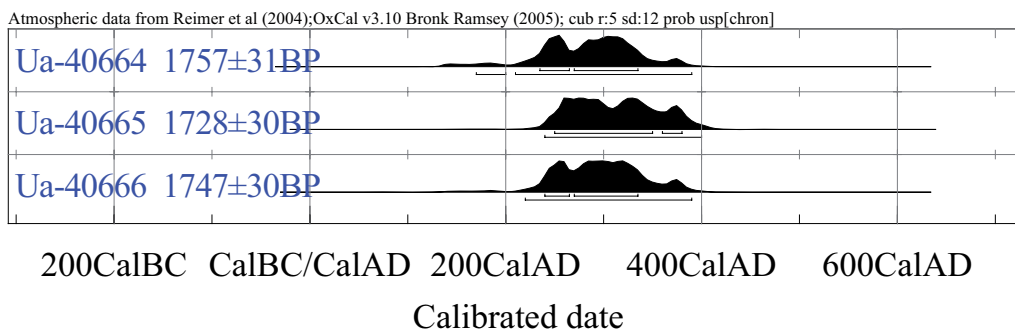
- 1 Mörk humös mjäla/sand med inslag av skärvig mindre sten.
- 2 Undergrund. Gul lera.

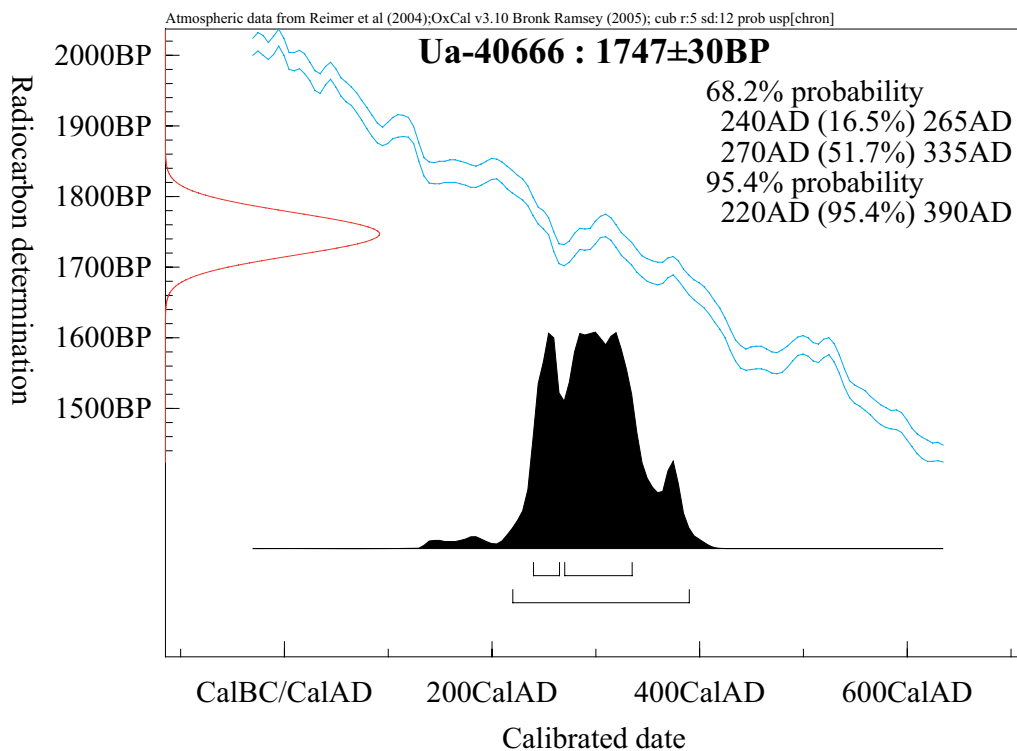
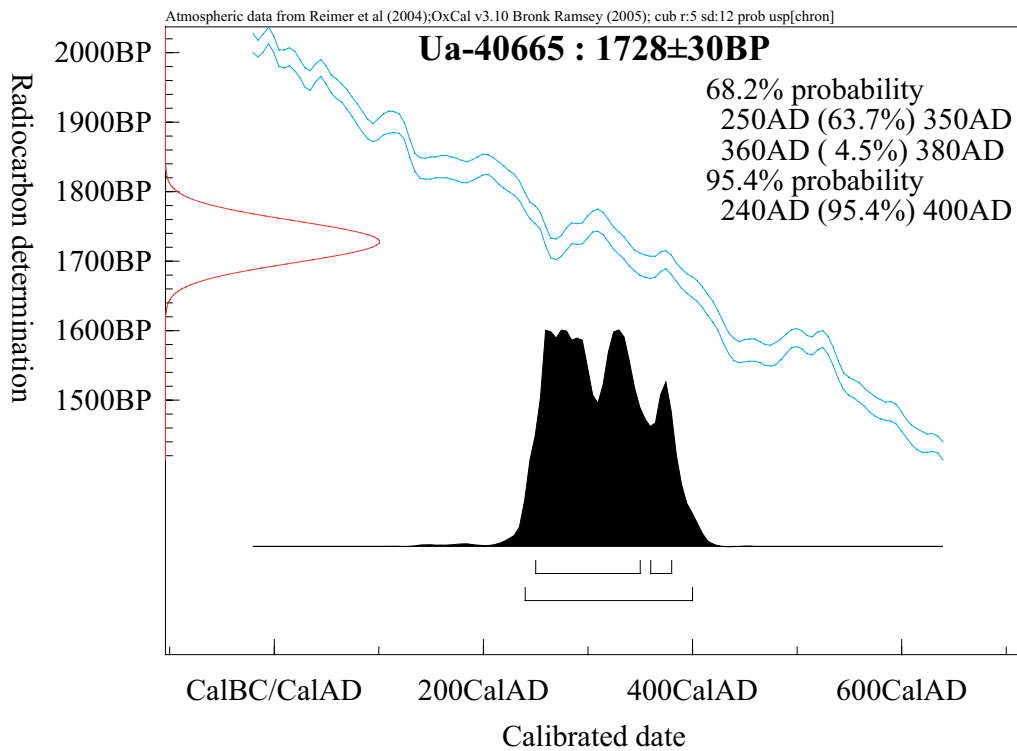
Bilaga 3. Fyndlista

Fynd	Anl	Föremål	Material	Antal	Vikt	Kommentar
ÖLMC4530:1	A3	Kärl	A-gods	6	13,5	Reducerad insida oxiderad utsida, kraftigt magrat kärl med påslammad yta. Sannolikt bronsålder
ÖLMC4530:2	A7	Kärl	A-gods	2	7,9	Botten av oxiderat kraftigt magrat kärl
ÖLMC4530:3	A3	Lerklining	Bränd lera	-	105,3	Inga bitar med tydliga avtryck

Bilaga 4. ¹⁴C-analys

Nr	Anl	Sakord	Vikt g	Status	Kommentar
1	A1	Kol	4	För analys	Ua-40644 1757 +/-31 BP
2	A4	Kol	13		
3	A5	Kol	36,2	För analys	Ua-40645 1728 +/-30 BP
4	A5	Kol	16,9		
5	A6	Kol	10,7		
6	A7	Kol	7,3		
7	A9	Kol	3,3		
8	A10	Kol	6,1	För analys	Ua-40646 1747 +/-30 BP
9	A11	Kol	4,4		
10	A12	Kol	3,3		
11	A13	Kol	5,9		
12	A14	Kol	8,3		
13	A15	Kol	5,7		

I samband med uppförandet av en ny återvinningscentral i anslutning till Gärstadverken utförde Östergötlands länsmuseum en arkeologisk slutundersökning sommaren 2007. Den 6000 m² stora ytan hade tidigare genomgått en arkeologisk förundersökning där nio förhistoriska anläggningar framkommit. Dessa undersöktes inte närmare och schakten hade vid det aktuella undersökningstillfället stått öppna sedan 1988.

Sommaren 2007 avbanades hela ytan varvid 16 förhistoriska anläggningar i form av härdar, gropar och kokgropar samt ett kulturlager med 0,3-0,4 m tjocklek påträffades. Av de 1988 framtagna anläggningarna var endast tre svårt skadade identifierbara, av vilka en var tillräckligt välbevarad för att kunna dokumenteras. Övriga hade helt utplånats av väder och vind.

Boplatsen har ¹⁴C-daterats till romersk järnålder. Inga spår av en tidigare konstaterad mesolitisk boplats framkom.